



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 317/2010-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. januára 2011 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Sergeja Kohuta o sťažnosti S. M., M., zastúpeného advokátom JUDr. A. T., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov č. k. 1 T 8/2007-605 zo 4. decembra 2008, uznesením Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne č. k. 3 To 4/2008-562 z 13. mája 2008, uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 3 Tov 1/2009-636 z 28. apríla 2009 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 45/2009 z 28. januára 2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S. M. na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na obhajobu zaručené v čl. 50 ods. 3 Ústavy

Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 45/2009 z 28. januára 2010 porušené nebolo.

2. Vo zvyšnej časti sťažnosti S. M. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 317/2010-17 z 1. júla 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť S. M., M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov (ďalej len „vojenský obvodový súd“) č. k. 1 T 8/2007-605 zo 4. decembra 2008, uznesením Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne (ďalej len „vyšší vojenský súd“) č. k. 3 To 4/2008-562 z 13. mája 2008, uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tov 1/2009-636 z 28. apríla 2009 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tdo 45/2009 z 28. januára 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom vojenského obvodového súdu č. k. 1 T 8/2007-538 zo 7. februára 2008 oslobodený spod obžaloby prokurátora Vojenskej obvodnej prokuratúry Prešov (ďalej len „vojenská obvodná prokuratúra“) z 19. marca 2007 podanej pod sp. zn. Opv 287/06 pre skutok kvalifikovaný ako prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 a 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z.

Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. h) a j) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 písm. c) Trestného zákona.

Na základe odvolania prokurátora vojenskej obvodnej prokuratúry podaného 21. februára 2008 v neprospech sťažovateľa vyšší vojenský súd uznesením č. k. 3 To 4/2008-562 z 13. mája 2008 rozsudok vojenského obvodového súdu zrušil a trestnú vec sťažovateľa mu vrátil, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Následne bol sťažovateľ rozsudkom vojenského obvodového súdu č. k. 1 T 8/2007-605 zo 4. decembra 2008 uznaný vinným z prečinu, pre ktorý bola na neho podaná obžaloba.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ, ako aj prokurátor vojenskej obvodnej prokuratúry odvolanie, o ktorých krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tov 1/2009 z 28. apríla 2009 rozhodol tak, že ich ako nedôvodné zamietol.

Uznesenie krajského súdu sťažovateľ napadol dovolaním podaným z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) a taktiež z dôvodu uvedeného v § 374 ods. 3 Trestného poriadku. Najvyšší súd však uznesením sp. zn. 5 Tdo 45/2009 z 28. januára 2010 toto dovolanie odmietol.

Sťažovateľ je presvedčený, že najvyšší súd a označené súdy nižšieho stupňa porušili v trestnom konaní v jeho trestnej veci základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru a taktiež jeho základné právo na obhajobu zaručené v čl. 50 ods. 3 ústavy.

Svoje presvedčenie odôvodnil takto:

«Právo sťažovateľa na spravodlivý proces, bolo... porušené tak pre porušenie zásady dvojinstančnosti súdneho konania, ako aj pre nevysporiadanie sa s podstatnými argumentačnými tvrdeniami sťažovateľa...»

Podľa názoru Vyššieho vojenského súdu... vychádzajúc z celkovej dôkaznej situácie, súd prvého stupňa pri hodnotení dôkazov nevychádzal dôsledne z intencií ustanovenia § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Odvolací súd vyslovil, že je jednoznačne toho názoru, že v predmetnej trestnej veci niet žiadnych pochybností o tom, že vodičom havarovaného motorového vozidla bol práve sťažovateľ a nie je žiadny dôvod uvedené fakty akýmkoľvek spôsobom spochybňovať. Taktiež vyslovil názor citujem: „Pokiaľ však pri novom prejednaní veci nepríde k podstatnej zmene dôkaznej situácie, resp. k závažnému spochybneniu horeuvedených dôkazov, bude musieť súd prvého stupňa v predmetnej trestnej veci postupovať v intenciách tohto rozhodnutia“...

Podľa názoru sťažovateľa odvolací súd vo svojom rozhodnutí prekročil svoje právomoci dané mu zákonom, keď udelil prvostupňovému súdu záväzné pokyny, ako má hodnotiť jednotlivé dôkazy. Podľa súdnej praxe, keď nie je skutočný stav veci správne zistený a keď podľa názoru odvolacieho súdu je to dôsledkom nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov súdom prvého stupňa, odvolací súd môže upozorniť súd prvého stupňa, v ktorých smeroch má byť konanie doplnené alebo čím sa treba znova zaoberať, nesmie však udeľovať záväzné pokyny k spôsobu hodnotenia dôkazov (R 36/1968).

Tak, ako bolo už vyššie uvedené sťažovateľ namietal porušenie zásady dvojinštančnosti súdneho konania už v odvolacom aj dovolacom konaní. Odvolací súd v odôvodnení uznesenia, ktorým bolo odvolanie sťažovateľa odmietnuté, vo vzťahu k uvedenému uviedol citujem: „Pokiaľ obhajoba toto rozhodnutie svojím odvolaním napadla a vytýka odvolaciemu súdu, že pochybil, pokiaľ uložil súdu prvého stupňa záväzné pokyny ako má hodnotiť dôkazy, s týmto záverom sa nie je možné stotožniť. Odvolací súd týmto uznesením iba vytýkal súdu prvého stupňa nedôslednosť pri hodnotení jednotlivých dôkazov a poukázal, v čom spočívala“...

Porušovateľ sa s uvedenou námietkou vysporiadal tak, že v odôvodnení svojho uznesenia, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté uviedol, že citujem: „K ďalším dovolacím námietkam treba uviesť, že Vyšší vojenský súd v Trenčíne svojím rozhodnutím zo dňa 13. mája 2008, sp. zn. 3 To 4/2008, neprekročil svoju právomoc, keď vytkol súdu prvého stupňa nedôslednosť pri hodnotení jednotlivých dôkazov a poukázal na to, v čom spočívala. Judikatúra, na ktorú v tejto súvislosti poukázal dovolateľ (R 53/1992) len potvrdzuje správnosť postupu odvolacieho súdu, keď tento zrušil napadnutý rozsudok súdu

prvého stupňa podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pretože pri hodnotení dôkazov nepostupoval dôsledne v intenciách ustanovenia § 2 ods. 12 Trestného poriadku, v dôsledku čoho sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie“...

Uvedené vysporiadanie sa s námietkou porušenia dvojinštančnosti súdneho konania zo strany odvolacieho súdu, ako aj zo strany porušovateľa, považuje sťažovateľ za absolútne nedostačujúce. Podľa názoru sťažovateľa podstate princípu práva na spravodlivý súdny proces zodpovedá povinnosť súdu vysporiadať sa s podstatnými argumentačnými tvrdeniami účastníkov konania, pričom v odôvodnení rozsudku je súd povinný presvedčivým spôsobom vyjadriť ich posúdenie. Porušenie zásady dvojinštančnosti súdneho konania má pre trestné konanie sťažovateľa určujúci význam a podľa jeho názoru mu porušovateľ mal venovať v odôvodnení svojho rozhodnutia náležitú pozornosť. Namiesto toho len stručne uviedol, že odvolací súd len vytkol súdu prvého stupňa nedôslednosť pri hodnotení jednotlivých dôkazov a poukázal na to, v čom spočívala. Uvedené tvrdenie porušovateľa sa však nezakladá na pravde. Práve naopak odvolací súd vo svojom zrušovacom uznesení na viacerých miestach... právne hodnotí vykonané dôkazy... a vyjadruje sa k vierohodnosti jednotlivých svedkov bez toho, aby tieto dôkazy v prípade, ak mal o nich pochybnosti vykonal on sám. Takýto postup odvolacieho súdu absolútne odporuje právu na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľ vidí porušenie zásady dvojinštančnosti súdneho konania v postupe odvolacieho súdu, ktorý Uznesením sp. zn. 3 To/4/2008-562 zo dňa 13. 05. 2008 zrušil Rozsudok Vojenského obvodového súdu Prešov, sp. zn. 1 T/8/2007-538 zo dňa 07. 02. 2008, čím mu odňal možnosť uplatniť efektívny opravný prostriedok súdnej ochrany proti následnému Rozsudku Vojenského obvodového súdu Prešov, sp. zn. 1 T/8/2007-605 zo dňa 04. 12. 2008. Konkrétne sťažovateľ vidí toto porušenie v tom, že odvolací súd hodnotil dôkazy bez ich predchádzajúceho vykonania a následne prikázal súdu prvého stupňa hodnotiť tieto dôkazy tak, ako ich hodnotil on sám.

Tým, že sa porušovateľ nedôsledne a nedostačujúco vysporiadal s týmto podstatným tvrdením sťažovateľa zasiahol vážnym spôsobom do jeho práva na spravodlivý proces.

Dňa 23. 09. 2008 podal sťažovateľ, s cieľom odstrániť rozpornosti vo výpovediach a zistiť objektívne skutkový stav,... návrh na vykonanie dôkazov. Bolo navrhnuté opätovné

vypočutie všetkých troch účastníkov dopravnej nehody, svedka... a taktiež vykonanie ďalších dôležitých dôkazov...

Na základe... zrušovacieho uznesenia odvolacieho súdu, vytýčil prvostupňový súd hlavné pojednávanie, na ktorom bez vykonania akýchkoľvek ďalších dôkazov a odstránenia rozporností,... rozhodol a uznal sťažovateľa vinným rozsudkom zo dňa 04. 12. 2008. Navrhnuté dôkazy nevykonal a to aj napriek tomu, že aj odvolací súd predpokladal nové dokazovanie, keď vo svojom uznesení zo dňa 13. 05. 2008 uviedol citujem: „pokiaľ však pri novom prejednaní veci nepríde k zmene dôkaznej situácie, resp. k závažnému spochybneniu horeuvedených dôkazov, bude musieť súd prvého stupňa v predmetnej trestnej veci postupovať v intenciách tohto rozhodnutia.“...

Prvostupňový súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z právneho názoru odvolacieho súdu, nakoľko žiadne nové dôkazy vykonané neboli a v odôvodnení rozsudku doslovne opísal odôvodnenie odvolacieho súdu zo zrušovacieho rozhodnutia.

V danom prípade prvostupňový súd raz rozhodol o oslobodení a následne bez najmenej zmeny skutkového stavu o uznaní viny sťažovateľa.

Podľa nálezu Ústavného súdu ČR zo dňa 29. 04. 2008, sp. zn. I. US 608/2006... Súd vyššieho stupňa môže vysloviť právny názor, ktorý je pre nižší súd záväzný, avšak nesmie ho zaväzovať k určitému hodnoteniu dôkazov, pokiaľ sám na verejnom zasadnutí dôkaz nevykoná... Z hľadiska ústavných záruk nesmie uplatnenie inštančnej právomoci kolidovať so žiadnou zo zásad spravodlivého procesu a odvolací súd nie je oprávnený nariaďovať zmenu v hodnotení dôkazov. Inštančnou cestou nie je možné vnútiť nižšiemu súdu vlastné hodnotenie dôkazov...

... Súd nevyužil právo, ktoré mu dáva Trestný poriadok... a rozpornosti vo výpovediach... poškodených, pre toto konanie dôležitých svedkov, neodstránil, a to i napriek tomu, že obhajoba ich dopočutie navrhla... Súd teda nevykonal zákonným spôsobom dôkazy, ktoré navrhol sťažovateľ na preukázanie svojej neviny a riadil sa radami odvolacieho súdu, ktorý bez toho aby vypočul svedkov... dospel k záveru, že ich výpovede... sú nespochybniteľné... Navrhnuté dôkazy na znalecké posúdenie objektívnosti ich výpovedí súdy odmietli vykonať.

Prvostupňový súd sa... hodnotením svedka... bezvýhradne prispôbil odvolaciemu súdu, ktorý vo svojom zrušovacom rozhodnutí uvádza, že svedecké výpovede poškodených...

jednoznačne korešpondujú aj s výpoveďou svedka..., ktorý aj keď na hlavnom pojednávaní nevedel zopakovať svoju výpoveď z prípravného konania, vedel uviesť, že z miesta vodiča vystúpil sťažovateľ. V napadnutom rozsudku je doslovne opísaná táto časť zrušovacieho rozhodnutia týkajúca sa výpovede H., a to aj napriek tomu, že svedok... toto nikdy na hlavnom pojednávaní nepovedal. Naopak, na pojednávaní zo dňa 14. 12. 2007..., keď mu samosudca s cieľom odstrániť rozpornosti vo výpovedi prečítal zápisnicu z prípravného konania, kde vypovedal, že videl ako zo strany vodiča vystupoval mladý muž, toto zásadne odmietol s tým, že on tak nikdy nevypovedal a nevie uviesť, prečo tak policajti do zápisnice napísali. Už predtým na otázku obhajcu..., koho videl vystupovať z auta uviedol, že nikoho. Napriek týmto opakovaným výpovediam svedka na hlavnom pojednávaní súd v rozpore so skutkovým stavom zistil, že svedok... vypovedal o tom, že videl sťažovateľa vystupovať z miesta vodiča, čím potvrdil výpovede svedkov...

Tak ako už bolo vyššie uvádzané obhajoba... navrhla dôkazy, ktoré by prispeli k náležitému zisteniu skutkového stavu, ktoré súd v rozpore s § 2 ods. 10 a ods. 12 TP odmietol vykonať. Takýto postup súdu je v rozpore aj so súdnou praxou (R 33/1971), z ktorej vyplýva, že obhajobu obvineného treba vždy preveriť, aj keď ju obvinený uplatnil až v konaní pred súdom a nie v skorších štádiách. Navrhované doložitie svedkov poškodených a svedka... odmietol súd vykonať z toho dôvodu, že už boli raz vypočutí. Nezobral pri tom do úvahy, že pri týchto výsluchoch neboli odstránené namietané rozpornosti v ich výpovediach. Súd odmietol vykonať aj výsluch svedka Š., lebo podľa názoru súdu to, o čom by mal svedok Š. vypovedať, už vypovedal svedok Ing. K. Takýto prístup súdu je nutné hodnotiť ako popretie práva na obhajobu... Je... vylúčené, aby mohla byť svedecká výpoveď nahradená výpoveďou iného svedka.

Z tohto pohľadu bolo Vyším vojenským súdom v Trenčíne i prvostupňovým súdom zásadným spôsobom porušené právo sťažovateľa na obhajobu.

Sťažovateľ namietal porušenie práva na obhajobu, tak, ako to je vyššie uvádzané v dovolacom konaní. Napriek uvedenému sa porušovateľ nijakým spôsobom v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal s uvedenými podstatnými tvrdeniami sťažovateľa, napriek tomu, že predstavujú vážny zásah do sťažovateľovho práva na obhajobu. Porušovateľ sa vysporiadal iba s tvrdením sťažovateľa o porušení práva na obhajobu z hľadiska práva na záverečnú reč, avšak nie aj z uvedeného hľadiska. Opomenutie vysporiadania sa s týmito

skutočnosťami zakladá nepreskúmateľnosť porušovateľovho rozhodnutia, čo spôsobuje vážny zásah do sťažovateľovho práva na spravodlivý proces.

Porušovateľ sa ďalej opomenul vysporiadať v odôvodnení svojho rozhodnutia s ďalšími podstatnými tvrdeniami sťažovateľa uvedenými v dovolaní a to, že sa súdy absolútne nevysporiadali so znaleckými posudkami znalcov...

Porušovateľ opätovne, tým, že sa nevysporiadal s vyššie uvedeným podstatným tvrdením sťažovateľa o nevysporiadaní sa s dôkazmi v trestnom konaní zasiahol do sťažovateľovho práva na spravodlivý proces...»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo S. M. na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, základné právo S. M. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo S. M. na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy SR bolo porušené Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Tdo 45/2009 zo dňa 28. 01. 2010 a taktiež boli uvedené práva porušené aj Uznesením Vyššieho vojenského súdu Trenčín sp. zn. 3 To/4/2008-562 zo dňa 13. 05. 2008, Uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tov/1/2009-636 zo dňa 28. 04. 2009 a Rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov, sp. zn. 1 T/8/2007-605 zo dňa 04. 12. 2008.

2. Ústavný súd SR zrušuje Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Tdo 45/2009 zo dňa 28. 01. 2010 a vec mu v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona č. 38/1993 Z. z. vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť S. M. trovy právneho zastúpenia za dva právne úkony v sume 303,30 Eur na účet jeho právneho zástupcu JUDr. A. T., advokáta so sídlom K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

2. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili všetci účastníci konania: za vojenský obvodový súd podpredseda Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) listom sp. zn. 1 Spr0. 1250/2010 z 19. augusta 2010, za vyšší vojenský súd a krajský súd jeho predseda listom sp. zn. Spr 260/10 z 5. augusta 2010, za najvyšší súd jeho predseda listom č. k. KP 4/2010-69 z 13. augusta 2010 a právny zástupca listom z 31. augusta 2010.

2.1 Okresný súd vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„K vecnej stránke prijatej sťažnosti považujeme za potrebné uviesť len to, že podľa názoru rozhodnutiami Vojenského obvodového súdu Prešov zo dňa 4. 12. 2008, č. k. 1 T 8/2007-605, Vyššieho vojenského v Trenčíne zo dňa 13. 5. 2008, č. k. 3 To 4/2008-562, Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 28. 4. 2009, č. k. 3 Tov 1/2009-636 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 1. 2010, sp. zn. 5 Tdo 45/2009 nedošlo k porušeniu základných práv ods. S. M. zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V zmysle § 30 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky súhlasíme s tým, aby ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, nakoľko podľa nášho názoru od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

2.2 Predseda krajského súdu vo vyjadrení z 5. augusta 2010 uviedol:

„Mám za to, že v predmetnej veci nebolo v žiadnom prípade porušené právo sťažovateľa na spravodlivý proces. V celom rozsahu poukazujem predovšetkým na písomné odôvodnenie rozhodnutí Vyššieho vojenského súdu sp. zn. 3 Tov 1/2009 zo dňa 28. 4. 2009 a uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 45/2009 zo dňa 28. 1. 2010, v ktorých sa ako odvolací, tak i dovolací súd s námietkami sťažovateľa podrobne vysporiadali.

Súčasne Vám oznamujem, že... súhlasím, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

2.3 Predseda najvyššieho súdu vo vyjadrení z 13. augusta 2010 uviedol:

„Predmetom konania vo veci obv. S. M. na najvyššom súde bolo rozhodovanie o dovolaní menovaného obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 28. apríla 2009, sp. zn. 3 Tov 1/2009. Predmetné dovolanie bolo vyššie označeným uznesením najvyššieho súdu podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuté. S dovolacími dôvodmi namietanými obvineným sa súd vysporiadal tak, ako na to poukázal predseda senátu v odôvodnení rozhodnutia, z ktorého je zrejmé, že neboli splnene dôvody dovolania podľa §

371 Tr. por. V súčasnosti najvyšší súd nezisťuje dôvod, pre ktorý by mal zaujať iný postoj k dovolacím dôvodom, odôvodňujúci prípadné odlišné rozhodnutie v posudzovanej veci. Na margo namietaného dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd opakovane zdôrazňuje fakt, že obvinený namietanú skutočnosť spočívajúcu v porušení práva na obhajobu zásadným spôsobom neuplatnil najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, v dôsledku ktorej skutočnosti najvyšší súd postupujúc podľa § 371 ods. 3 Tr. por. tento dôvod dovolania nemohol akceptovať. Uvedené obmedzenie vyplývajúce z § 371 ods. 3 Tr. por., veta pred bodkočiarkou, sa nevzťahuje jedine na ministra spravodlivosti Slovenskej republiky.

K časti sťažnosti obvineného spočívajúcej v tvrdení, že najvyšší súd ako súd dovolací sa v napadnutom uznesení nevysporiadal (resp. sa vysporiadal nedostačujúco) s podstatnými argumentačnými tvrdeniami obvineného týkajúcimi sa hodnotenia dôkazov, rovnako poukazujem na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu z 28. januára 2010, sp. zn. 5 Tdo 45/2009.

Z obsahu odôvodnenia uznesenia Krajského súdu v Trenčíne vyplýva, že odvolací súd splnil revíziu povinnosť v rozsahu uvedenom v § 317 ods. 1 Tr. por. V koncentrovanej podobe sa vysporiadal s námietkami obvineného vznesenými v jeho odvolaní proti rozsudku Vojenského obvodového súdu v Prešove zo 4. decembra 2008, č. k. 1 T 8/2007-605, pričom tieto nepovažoval za dôvodné. Skutkové závery prvostupňového súdu označil za správne a v celom rozsahu sa s nimi stotožnil s tým, že v podrobnostiach ohľadne dôkaznej situácie poukázal na svoje rozhodnutie z 13. mája 2008, sp. zn. 3 To 4/2008, ktorým zrušil pôvodný oslobodzujúci rozsudok súdu prvého stupňa.

Len vo všeobecnosti dodávam, že skutočnosť, že spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov súdmi I. a II. stupňa nekorešponduje s predstavami obvineného, ešte samo o sebe záver o porušení práva na spravodlivý proces a teda nutnosť zásahu najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho neopodstatňuje (arg. § 371 ods. 1, písm. i) Tr. por.).

Vo vzťahu k možnosti upustenia od ústneho pojednávania na ústavnom súde oznamujem, že najvyšší súd s upustením od ústneho pojednávania súhlasí.“

Právny zástupca sťažovateľa k uvedeným vyjadreniam všeobecných súdov stanovisko nezaujal, iba oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 45/2009 z 28. januára 2010

1.1 Predmetom sťažnosti sťažovateľa v tejto časti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 45/2009 z 28. januára 2010, ktorým najvyšší súd dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 28. apríla 2009 odmietol pre nesplnenie dôvodov dovolania predpokladaných v ustanovení § 371 Trestného poriadku. Porušenie týchto práv sťažovateľ videl v tom, že najvyšší súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nedostatočným alebo žiadnym spôsobom nevysporiadal s jeho tvrdeniami o porušení zásady dvojinstančnosti súdneho konania súdmi prvého a druhého stupňa, taktiež sa nevysporiadal s podstatnými argumentačnými tvrdeniami, pokiaľ ide o porušenie práva na obhajobu súdmi nižšieho stupňa, keď nedošlo k opätovnému vykonaniu navrhovaných dôkazov – výsluchov svedka a svedkov poškodených, a napokon najvyšší súd sa podľa tvrdenia sťažovateľa nevysporiadal s námietkou o nedostatočnom vyhodnotení znaleckého dokazovania súdmi nižších stupňov. Podľa názoru sťažovateľa je z tohto hľadiska uznesenie najvyššieho súdu nepreskúmateľné.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza:

«Proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 28. apríla 2009, sp. zn. 3 Tov/1/2009, podal obvinený... S. M. prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. A. T. dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por., a to proti výroku, ktorým odvolací súd zamietol odvolanie obvineného podľa § 319 Tr. por., pretože je toho názoru, že bolo závažným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom a rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku.

Ďalším dovolacím dôvodom v zmysle § 374 ods. 3 Tr. por. je aj konanie na súde prvého stupňa, nakoľko vytýkané pochybenia neboli odstránené v konaní o riadnom opravnom prostriedku.

Obvinený v rozsiahlom písomne zdôvodnenom dovolaní podrobne rozobral všetky rozhodnutia vydané vo veci, analyzoval jednotlivé dôkazy, poukázal na pochybnosti v otázke, či skutok spáchal obvinený. Argumentoval predovšetkým rozporami vo výpovediach svedkov a poškodených, ktoré v dovolaní podrobne rozobral, pričom vyslovil názor, že súd pochybil, keď v dôsledku namietaných rozporov nepostupoval v súlade s procesnou zásadou in dubio pro reo, teda v pochybnostiach v prospech obvineného.

Dovolateľ namietal postup Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne, keď tento uznesením zo dňa 13. mája 2008 podľa § 321 ods. 1 písm. b) Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok Vojenského obvodového súdu v Trenčíne a podľa § 322 ods. 1 Tr. por. vec vrátil prvostupňovému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, pričom prekročil svoju právomoc, keď udelil tomuto súdu záväzné pokyny, ako má hodnotiť dôkazy. Prvostupňový súd následne bez vykonania ďalších dôkazov rozhodol o vine dovolateľa. V tejto súvislosti poukázal dovolateľ na judikatúru R 408/1969 i nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 29. apríla 2008, sp. zn. I. US 608/2006, a vyslovil záver, že prvostupňový súd rozhodol v rozpore s ustanovením § 2 ods. 4, ods. 6, ods. 10 a ods. 12 Tr. por.

V ďalšom dovolateľ namietal postup súdu, ktorý napriek tomu, že obhajoba navrhla doplniť dokazovanie za účelom náležitého zistenia skutkového stavu, prvostupňový súd navrhnuté dôkazy nevykonal a odvolací súd tieto vady neodstránil.

Namietal tiež postup odvolacieho súdu na verejnom zasadnutí, keď tento o odvolaní rozhodol len na základe prečítaných svedeckých výpovedí. Na základe takéhoto postupu si potom odvolací súd nemohol zostaviť ucelený a logický záver o vine, ktorý by nevzbudzoval oprávnené pochybnosti o objektívnosti takéhoto záveru.

Dovolateľ namietal tiež porušenie ustanovenia § 274 Tr. por. konaním Vojenského obvodového súdu, keď na hlavnom pojednávaní dňa 4. decembra 2008 samosudca prečítal uznesenie odvolacieho súdu a rovno pristúpil k vyhláseniu rozsudku bez toho, aby udelil obhajcovi a dovolateľovi slovo na záverečnú reč.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolateľ vyslovil záver, že sú splnené podmienky pre dovolanie v zmysle § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por. a § 374 ods. 3 Tr. por., a preto navrhol, aby dovolací súd v zmysle § 386 Tr. por. vyslovil porušenie zákona konajúcimi súdmi v neprospech obvineného a zrušil napadnuté rozhodnutie a rozsudok súdu

prvého stupňa a podľa § 388 prikázal súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

K dovolaniu sa vyjadril Vojenský obvodový prokurátor písomným podaním zo dňa 30. októbra 2009. Mal za to, že Vyšší vojenský súd v Trenčíne uznesením zo dňa 13. mája 2008 nevnútil prvostupňovému súdu vlastné hodnotenie dôkazov. Dôvodom tohto rozhodnutia bolo, že zo strany súdu prvého stupňa došlo k nedôslednému aplikovaniu ustanovenia § 2 ods. 12 Tr. por., v dôsledku čoho sa tento súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie. Rozviedol právne úvahy, na ktorých základe podľa príslušných ustanovení zákona posudzoval dokázané skutočnosti s tým, že konkretizoval, v čom spočíva nedôsledná aplikácia základnej zásady trestného konania upravená v § 2 ods. 12 Tr. por. Skutočnosť, že súd prvého stupňa viazaný postupom v zmysle ustanovenia § 327 ods. 1 Tr. por. sa stotožnil s právnymi úvahami odvolacieho súdu a rozhodol inak ako rozhodol pôvodným rozsudkom neznamená, že spôsob posúdenia prípadu a vyhodnotenia dôkazov bol súdu prvého stupňa vnútený direktívne inštančnou cestou tak, ako to uvádza dovolateľ.

K ďalším argumentom uviedol, že obvinený nebol uznaný za vinného výlučne na základe nepriamych dôkazov, ale predovšetkým na základe výpovedí priamych svedkov, ktorými boli poškodení. Podstatnou okolnosťou pre hodnotenie skutkového stavu veci a jeho právneho posúdenia bola ich výpoveď v tej časti, kde uvádzajú, kto bol v čase spáchania skutku vodičom predmetného osobného motorového vozidla. Za uvedeného stavu nie sú určité odlišnosti, či nepresnosti v ich výpovediach spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, kto bol vodičom uvedeného vozidla.

Vojenský obvodový prokurátor preto navrhol dovolanie obvineného... S. M. odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné..., bolo podané oprávnenou osobou..., v zákonom stanovenej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať..., ale súčasne aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por...

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa § 371 ods. 3 Tr. por. dôvody podľa odseku 1 písm. a) až písm. g) možno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Z písomných dôvodov odvolania, ktoré obvinený podal proti rozsudku Vojenského obvodového súdu v Prešove zo dňa 4. decembra 2008, sp. zn. 1 T 8/2007, je zrejmé, že takmer totožné námietky ako teraz v dovolaní uplatnil obvinený už v písomne zdôvodnenom odvolaní. V dovolaní navyše namietal aj porušenie práva na obhajobu spočívajúce v tom, že pred vyhlásením rozsudku na súde prvého stupňa nebolo obvinenému ani jeho obhajcovi udelené slovo na záverečnú reč tak, ako to upravuje ustanovenie § 274 Tr. por.

Vo vzťahu k prvému dovolaciemu dôvodu (§ 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.) treba uviesť, že nie každé porušenie práva na obhajobu napĺňa tento dovolací dôvod, zákon vyžaduje, aby právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom.

Právo na záverečnú reč v zmysle ustanovenia § 274 ods. 1 Tr. por. je významným procesným právom obvineného i jeho obhajcu (ako aj ostatných procesných strán) umožňujúce uplatniť obhajobu obvineného v tých smeroch, ktoré považuje za dôležité. Trestný poriadok obsah záverečnej reči neurčuje, je však zrejmé, že bude vychádzať z hodnotenia dôkazov vykonaných súdom a bude sa zaoberať otázkami skutkových zistení a ich právnym posúdením. Právo na záverečnú reč obvineného patrí k základným právam obvineného na obhajobu vychádzajúce z čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, článku 6 ods. 3 písm. b), písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktoré sú v Trestnom poriadku upravené v ustanovení § 34 Tr. por.

Z tohto pohľadu potom zistené skutočnosti, že dovolateľovi ani jeho obhajcovi nebolo v konaní na súde prvého stupňa udelené slovo na záverečnú reč podľa § 274 ods. 1 Tr. por.

treba považovať za zásadné porušenie práva na obhajobu naplňajúce dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Dovolaciemu súdu však v akceptovaní tohto dovolacieho dôvodu bráni vyššie citované ustanovenie § 371 ods. 3 Tr. por., pretože obvinenému a jeho obhajcovi uvedená okolnosť bola známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju ani v konaní pred odvolacím súdom. Dovolací súd preto nemohol postupovať v zmysle § 386 ods. 1 Tr. por. a vyslovil porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera.

K ďalším dovolacím námietkam treba uviesť, že Vyšší vojenský súd v Trenčíne svojim rozhodnutím zo dňa 13. mája 2008, sp. zn. 3 To 4/2008, neprekročil svoju právomoc, keď vytkol súdu prvého stupňa nedôslednosť pri hodnotení jednotlivých dôkazov a poukázal na to, v čom spočívala. Judikatúra, na ktorú v tejto súvislosti poukázal dovolateľ (R 53/1992) len potvrdzuje správnosť postupu odvolacieho súdu, keď tento zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 321 ods. 1 písm. b) Tr. por., pretože pri hodnotení dôkazov nepostupoval dôsledne v intenciách ustanovenia § 2 ods. 12 Tr. por., v dôsledku čoho sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie.

Ani skutočnosť, že súd prvého stupňa nevyhovel návrhu na doplnenie dokazovania opätovným výsluchom svedkov, poškodených a neprizval do konania znalca z odboru zdravotníctva, odvetvie psychológie za účelom posúdenia objektívnosti výpovedí poškodených, nenaplnia dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Konanie na súde prvého stupňa prebiehala podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku pri zachovaní zásad bezprostrednosti a ústnosti a pri zachovaní kontradiktórnosti konania a rovnosti strán.

Pokiaľ ide o namietanie naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) a písm. i) Tr. por., z odôvodnenia dovolania možno vyvodiť, že tieto dovolateľ vidí v nesprávnych skutkových zisteniach ako aj v tom, že sudy nepostupovali podľa zásady „in dubio pro reo“ (v pochybnostiach v prospech obvineného). Dovolací súd však nie je oprávnený posudzovať úplnosť skutkových zistení v pôvodnom konaní ani hodnotenie vykonaných dôkazov. Dovolanie v časti, v ktorej dovolateľ namietal skutkové závery súdov v pôvodnom konaní, a to tak z hľadiska nesprávneho zistenia skutkového stavu (§ 2 ods. 10 Tr. por.), ako aj nesprávnosť hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 12 Tr. por.) nie je dôvodné. Vykonanie dôkazov a ich hodnotenie v plnom rozsahu prebieha v rámci konania pred

príslušnými procesnými súdmi tak v prvom stupni, ako aj v konaní o riadnom opravnom prostriedku. V tejto súvislosti treba uviesť, že odvolací súd ako to vyplýva z jeho rozhodnutia, sa námietkami obvineného zaoberal, tieto však nepovažoval za relevantné.

Najvyšší súd preto na neverejnom zasadnutí uznesením podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného... S. M. odmietol, nakoľko neboli splnené dôvody dovolania predpokladané v ustanovení § 371 Tr. por.»

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 Tov 1/2009 z 28. apríla 2009 odmietol. Sťažovateľ v podanom dovolaní vyšpecifikoval dovolacie dôvody, o ktorých bol presvedčený, že boli v rámci prebehnutého trestného konania naplnené v zmysle požiadaviek ustanovenia § 371 ods. 1 Trestného poriadku, a svoje presvedčenie o splnení týchto dôvodov podporil argumentáciou. Najvyšší súd však v dovolacom konaní naplnenie dôvodov dovolania nezistil, a preto dovolanie sťažovateľa odmietol. Nedošlo však k tomu bez toho, aby najvyšší súd svoje závery uvedené v rozhodnutí adekvátne neodôvodnil tak, ako to vo svojej sťažnosti namieta sťažovateľ.

Námietku porušenia dvojištančnosti trestného konania sťažovateľ v podstate odôvodnil tým, že odvolací súd „*prekročil svoje právomoci dané mu zákonom, keď udelil prvostupňovému súdu záväzné pokyny, ako má hodnotiť jednotlivé dôkazy*“. To, čo vyčítal najvyššiemu súdu, bolo to, že tento sa vo svojom rozhodnutí s touto námietkou vysporiadal „*absolútne nedostačujúco*“. Ústavný súd ale nezastáva rovnaký názor ako sťažovateľ. Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že druhostupňový súd svoju právomoc neprekročil, a uviedol aj to, prečo je to tak (druhostupňový súd iba vytkol nedôslednosť prvostupňového súdu v hodnotení dôkazov). Tejto otázke bola teda zo strany najvyššieho súdu venovaná náležitá pozornosť a skutočnosť, že odôvodnenie v tejto časti nenabralo na rozsahu, neznamená, že je nedostatočné.

V súvislosti s porušením základných práv sťažovateľa tým, že najvyšší súd sa nevysporiadal s otázkou nevykonania navrhovaných dôkazov, ústavný súd poznamenáva,

že síce odôvodnenie najvyššieho súdu je v tejto časti skutočne stručné, avšak aj vzhľadom na judikatúru všeobecných súdov je záver o nenaplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku správny. Napríklad najvyšší súd v uznesení sp. zn. 2 Tdo 45/2009 z 15. decembra 2009 uviedol: „*Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov (§ 34 ods. 1 a § 44 ods. 2 Trestného poriadku), zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (§ 208 a § 274 ods. 1 Trestného poriadku). Nemožno však úspešne podať dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na podklade toho, že sa návrhu na vykonanie dôkazu nevyhovelo.*

Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku teda nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. práva podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.“

Tieto závery ústavný súd nepovažuje za také, ktoré by odporovali ústavnoprávnym princípom ochrany základných práv a slobôd. V súlade s tým teda aj vyhodnotenie najvyššieho súdu v tejto otázke o nenaplnení dovolacieho dôvodu nemožno bez ďalšieho považovať za nesprávne, resp. ústavne nekonformné.

K námietke sťažovateľa o porušení jeho práva na obhajobu tým, že jemu a jeho obhajcovi súd prvého stupňa neudelil slovo na záverečnú reč podľa § 274 ods. 1 Trestného poriadku najvyšší súd zaujal stanovisko, ktoré jasným, zreteľným a nepochybné

dostatočným spôsobom odôvodnil, a teda uviedol, prečo nemohol túto námietku akceptovať. Svoju argumentáciu oprel o znenie príslušného ustanovenia Trestného poriadku (§ 371 ods. 3), ktoré mu inak postupovať v tejto veci neumožňovalo. Napokon, táto otázka sa ani nejavila spornou a sťažovateľ ju v sťažnosti podanej ústavnému súdu ani nenamietal.

Napokon najvyšší súd neopomenul preskúmať a vyhodnotiť ani námietky sťažovateľa v súvislosti s „*nevysporiadaním sa s dôkazmi v trestnom konaní*“ súdmi prvého a druhého stupňa. K tým zaujal svoje stanovisko v závere odôvodnenia uznesenia, kde uviedol, ktoré otázky je a ktoré nie je oprávnený posudzovať [v rámci preskúmavania dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. g) a i) Trestného poriadku]. Do výkladu a aplikácie najvyšším súdom uvedených príslušných ustanovení procesného predpisu ústavný súd nepovažoval za dôvodné zasahovať z hľadiska dodržania ústavnoprocených princípov zabezpečujúcich ochranu základných práv a slobôd. Inak povedané, najvyšším súdom použitý výklad a aplikáciu relevantných ustanovení Trestného poriadku treba považovať za absolútne ústavne konformné.

Rozhodne postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda postup najvyššieho súdu v danom prípade neindikuje možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu sťažovateľa. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, mohol by v zmysle citovanej judikatúry nahradiť namietaný právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným iba v prípade, ak by bol tento názor svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by

bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 45/2009 z 28. januára 2010 nedošlo.

1.2 Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd poznamenáva, že v takom prípade je jeho úlohou preskúmať a zistiť, či v procesnom postupe najvyššieho súdu bola sťažovateľovi poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy v zmysle čl. 50 ods. 3 ústavy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície a ktoré zachovávajú „rovnosť zbraní“. Osoba v konaní pred všeobecným súdom musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu svoje argumenty a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej (v tomto prípade trestnej) veci. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (kontradiktórnosť konania). Tiež jej musí byť v zmysle procesných garancií poskytnutá zo strany príslušného orgánu verejnej moci rozumná a dostatočná možnosť uplatniť svoj vplyv na priebeh a výsledok konania využitím svojich procesných práv za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhým účastníkom konania.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti ani z jej príloh nezistil, že by sťažovateľovi alebo jeho obhajcovi nebola najvyšším súdom poskytnutá možnosť predniesť relevantné skutočnosti pri rozhodovaní o dovolaní. Obhajca sťažovateľa v písomnom podaní mal možnosť bez akéhokoľvek obmedzenia vyjadriť sa ku všetkým otázkam, ku ktorým mal potrebu sa vyjadriť. Nemožno preto vysloviť záver, že rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na obhajobu.

Každé základné právo a sloboda sa ústavou priznáva len v rozsahu účelu daného práva alebo slobody (II. ÚS 81/99). Účelom práva na obhajobu je poskytnutie príležitosti brániť sa proti obvineniu zo spáchania trestného činu a tiež sa brániť proti tvrdeniam

o skutočnostiach, ktoré ovplyvňujú rozhodnutia v trestnom konaní v neprospech účastníka trestného konania. Obsahu a účelu priznaného zákonného a ústavného práva musí korešpondovať možnosť jeho reálneho naplnenia a uplatnenia tými subjektmi, ktorým bolo priznané (I. ÚS 17/99). Ústavný súd v posudzovanej veci nezistil, aby procesným postupom najvyššieho súdu bola účelovo vytvorená nepriaznivá procesná situácia a také podmienky pre sťažovateľa, ktoré by mu bránili, resp. ho podstatným spôsobom obmedzovali pri reálnom uplatnení práva na obhajobu. Ústavný súd ani nezistil, žeby napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na obhajobu, pretože najvyšší súd jeho námietky proti rozhodnutiu krajského súdu preskúmal a primerane sa im venoval.

Pretože ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 45/2009 z 28. januára 2009 a namietaným porušením základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy, vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu základné právo sťažovateľa na obhajobu porušené nebolo.

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na obhajobu zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením vyššieho vojenského súdu č. k. 3 To 4/2008-562 z 13. mája 2008, rozsudkom vojenského obvodového súdu č. k. 1 T 8/2007-605 zo 4. decembra 2008 a uznesením krajského súdu č. k. 3 Tov 1/2009-636 z 28. apríla 2009

2.1 Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv uznesením vyššieho vojenského súdu č. k. 3 To 4/2008-562 z 13. mája 2008 je sťažnosť podaná oneskorene.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. V prípade podania sťažnosti po uplynutí

zákonom ustanovenej lehoty nemožno zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde to nedovoľuje.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 218/06).

Sťažnosť sťažovateľa bola doručená ústavnému súdu 11. mája 2010 (podaná na poštovú prepravu 10. mája 2010). Napadnuté uznesenie vyššieho vojenského súdu z 13. mája 2008 nadobudlo právoplatnosť jeho vydaním. Aj keď sťažovateľ vo svojej sťažnosti neuviedol, kedy mu bolo predmetné rozhodnutie doručené, ústavný súd nemal žiadnu pochybnosť o tom, že k tomu došlo určite skôr ako dva mesiace pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (svoje presvedčenie ústavný súd opiera aj o skutočnosť, že podľa jeho zistenia bolo predmetné uznesenie vyššieho vojenského súdu 24. októbra 2008 oboznamované na hlavnom pojednávaní). Od dátumu, keď sa sťažovateľ mohol dozvedieť o prípadnom porušení svojich základných práv alebo slobôd napadnutým rozhodnutím vyššieho vojenského súdu, teda uplynula lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovel.

2.2 Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv rozsudkom vojenského obvodového súdu č. k. 1 T 8/2007-605 zo 4. decembra 2008 ústavný súd nemá právomoc konať.

V rámci svojej judikatúry ústavný súd už vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy „... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý

pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

Podľa § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku rozsudok môže odvolaním napadnúť obžalovaný pre nesprávnosť výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Podľa § 307 ods. 2 Trestného poriadku osoba oprávnená podať odvolanie proti niektorému výroku rozsudku môže ho napadnúť aj preto, že taký výrok nebol urobený, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že sťažovateľ sa mohol, a ako z obsahu sťažnosti vyplýva, túto možnosť aj využil, domôcť ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozsudku vojenského obvodového súdu č. k. 1 T 8/2007-605 zo 4. decembra 2008, o ktorej bol oprávnený rozhodnúť a v konečnom dôsledku aj rozhodol krajský súd (uznesením č. k. 3 Tov 1/2009-636 z 28. apríla 2009).

Ústavný súd teda zistil, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, čo zakladá nedostatok právomoci ústavného súdu na prerokovanie takejto sťažnosti

(obdobne IV. ÚS 115/07, II. ÚS 343/09). Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosti ani v tejto časti nemohol vyhovieť.

2.3 V ďalšom sťažovateľ namietal porušenie svojich práv uznesením krajského súdu č. k. 3 Tov 1/2009-636 z 28. apríla 2009. Aj vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu je sťažnosť podaná oneskorene.

Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. apríla 2009, a to jeho vydaním a vyhlásením na verejnom zasadnutí za prítomnosti obhajcu sťažovateľa. Podľa zistenia ústavného súdu bolo toto uznesenie doručené obhajcovi sťažovateľa 21. mája 2009 a sťažovateľovi 29. mája 2009. Ako už bolo uvedené, sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 11. mája 2010.

Sťažnosť teda bola ústavnému súdu doručená dávno po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej zákonom pre tento druh konania pred ústavným súdom.

Počítanie lehoty od rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľa v danom prípade nemožno založiť z dôvodu, že dovolanie bolo odmietnuté pre nesplnenie zákonných dôvodov dovolania, a teda nedošlo k prerokovaniu merita dovolania, preto dovolanie nemožno z hľadiska čl. 127 ods. 1 ústavy považovať za účinný prostriedok nápravy. Inak povedané, rozhodnutie najvyššieho súdu v tomto konkrétnom prípade nie je možné považovať za kvalifikovanú právnu skutočnosť, od ktorej začína plynúť lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosti sťažovateľa ani v tejto časti nevyhoviel.

3. Pokiaľ ide o požiadavku sťažovateľa zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie, toto je v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy podmienené vyhovením sťažnosti vo veci samej (vyslovením porušenia základných práv alebo slobôd zaručených v ústave alebo v kvalifikovanej medzinárodnej zmluve).

O uložení povinnosti niektorému z účastníkov konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy, rozhoduje ústavný súd podľa výsledku konania (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) zohľadňujúc, či bola sťažnosť dôvodná, teda či ústavný súd vyslovil porušenie základných práv alebo slobôd sťažovateľa zaručených v ústave alebo v kvalifikovanej medzinárodnej zmluve vo veci samej.

Keďže v uvedenom prípade ústavný súd rozhodol, že sťažovateľom označené základné práva zaručené v ústave a právo zaručené v dohovore porušené neboli, resp. ostatným častiam sťažnosti nebolo vyhovené, uvedenými návrhmi sa pri svojom rozhodovaní už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2011